

ציחורה

כתב עת לחינוך, הקוּת, עיצוב ואמנות צבִשויים

מח-אות

גליון מספר 4, כסלו תשע"ו, דצמבר 2015

תוכן

דבר המערכת 3

מאמרים

גבול ומגבלה | רחלי ברגר 6
תיאטרון נשי דתי כתופעה פוסט פמיניסטית | רחל שוורץ 22
לא על הקוטג לבדו | ענת חן 31
על חינוך וחופש | איתן וצלר 39
מזמור נ"א - מחאתו של נתן ותשובתו של דוד על חטא בת שבע | בני גזונטהייט 43

ציוצים

שמאל, ימין שמאל: אמנות ופוליטיקה בישראל | ריעות בן עמרם 54
פסל האשה החכמה | צפורה אלמוג 62

תערוכות

גוג ומגוג | יגאל גרוס, הודיה שיטרית 70
תל אביב - גוש קטיף | ענת חן 78

תיק אמן

גוג'ו | עדן דסטה 83
גל טרור | ויקי לוי-אלשייך 97
מחאה | יגאל גרוס 90

רשימת משתתפים 96

תמונה 4
סנדל כות-לבאי
אופה הנבלית בית הדין 2014
סביבה מעורבת סמבטא סימ

"השתמשתי בכתב הישני שהוא מעטלים הור ליל, אי מוטאים לרעיון של גנבנות. הישנים במהרהם מאור שמונים וסמנים בתור עצמם וגם את הם חוקרת עולם [...] הרקמה האדומה מחוץ למסגרת בעבודת עמלית נשת. היא מעין שורשים דם זרם.

בחדרתי לוקים באור המסונן בתור המסגרת בכתב הישני, עם מעין חז המופלג ללוקים שיש בו פתח, כיוון לצאאה מהמסגרת המנובילה. חוברתי בין שני הכדים, ושם, במקום הזה של החיבור עם הסוכות הדוקרות והרקמה האדומה, נמצא המקום של התקון. תהליך של תקון, הבא עם הישני והצאאה מהמנובילות¹⁴.

הכינוג בשפה הישנית נלקח מתוך "ספר התמורות"¹⁵, ספר סיר עתיק המצגת תפוצות ביקום ונצבים בחיי האדם. הספר משתמש בדימויים מהטבע כמון: עץ מיץ, אדמה, ורכיבים שונים שהתקשור אצל האמונות לחוויות השתלה.

עבודתה של מירל כות-לבאי, אופה הנבלית - בית הדין (תמונה 4), ממכירה את צגצוגי השולחן העשוי מכורי מוטולית, אשר אותו אהבה האמונית בלוחה. כות-לבאי חלטה המישה כדורים על חוטים שקופים והתננס לחוזה. תענית הכדורים בעבודה ממכירה את התנועה המנובילת שמאפיינת את הצגצוג המקורי¹⁶. על הכדור האמצעי צויר כות-לבאי בתים: "אמורים, קטנים, גדולים, חסמים, חוקים"¹⁷. מיטת תנוק שגילה מודבקות מראות משמשות שילד למשחק.

עבודתה של כות-לבאי מייצגת דילמה שמללוח אותה בנהול הכרת נוצר אחד "חשבת מה מנוביל אותו היום? מה מפריע לי להקדים? והגנתי למסקנה שהבית מאור מנוביל אותו? איז מרגישה כרגע שהעיסוק בבית ובלדים חוסם אותי, ומנוגד בעיני להתפתח ולהקדם בדרכי המקצועית. אין פאז ליצירה. הבית קטן מדי להעסקות באמנות כפי שאני רוצה, וילדים וורשים וורשים, ולא נשאר לי זמן לעצמי"¹⁸. תחושה זו באה לידי ביטוי בתנועה המנובילת של המוטולית, ובצויר הבתים האפופים "דחוסים, חוקים". מנוגד בחרה האמונית ללקים את צויר הבתים בכדור האמצעי, זאת מכיוון שהוא "נתן את היצבות לא להתנדנד יותר מדי לכיונים שונים, וגם, שתמיד חוזרים לבית. הבית הוא מרכז החיים, הוא נתן לנו את הכוחות והיצבות לצאת לחיים בחוץ"¹⁹. ביטוי נוסף לבית במנוביל, וידר עם זאת שמקור היצבות הן המראות המודבקות על המסכה, והמנובילות לתפוסה שדלכל בענין המתנוגד, אנטו בחורים איר על

14 זוהר וייס, תכתובות מילל עם המוכרת, 28.5.2014-25.5.2014.
15 א-צ'ינג, ספר התמורות, ירושלים, כתר, 1993.
16 זהו מחקן המדגים שימוש חדשנה וחדשני (ישריטת של חוסר), הוא בני מסודות של מוטוליות כדורות סמבטא ז'
17 לוא בדרך כלל חמש מוטוליות כמון גם בעבודה שלפנינו. במחקן המקורי יש צורת קשורה שווה לשני צידי המסגרת כך שהתנה של אחת או יותר ממוטוליות באחד הצדדים של הערסיה יצרת תנועה סימטרית מחדש דעם בכתב הישני.
18 מירל לבאי כות, תכתובות מילל עם המוכרת, 28.5.2014-25.5.2014.
19 מירל לבאי כות, תכתובות מילל עם המוכרת, 28.5.2014-25.5.2014.
20 מירל לבאי כות, תכתובות מילל עם המוכרת, 28.5.2014-25.5.2014.

שולחן ומרהשתנות מכל מנוג. שהדפך את הרשום לארע כל כך²⁰ החדר היחידה לשמור את ה'רשומים' הייתה לעמד אחתם בצלום, לדבר לונסקי הדמות נצטר ממעט בעצמו. "ראיתי בזה מעין בראח, ולכן התחלתי לעבוד על בראת האדם, וזויות ובסוף ילדה, הרשום הארעי והדוניג בחומר הימני מנסחש את הגבולות שבו החיים והמות, בסוף זה עץ ברח", דוקא השערת המות הפכה לקוים של רשום משתנה וחי.

נסף לוודא אוט הצצה לונסקי שלוש צוירי דיוקן של הכותה שבאו לבקר אותה במהלך מחלטה (תמונה 2), כמו הוודא אוט, גם הדיוקנאות נעשו בתחום מנוביל מאד של כוחות, ולונסקי הכריזה את עצמה לקום ולצויר. דוקא המאפיין הזה הפך בה חיות עצומה: "חווית שאדם חולה נפלט כמו קלות אל מחוץ לגבולות החיים והתנועה. עולמ הפך לבעה של בדידות וקיסוף, ששקורים מחזיקים את האדם בהיכורים קטנים עם החיים"²¹.

2. מנובילות וגבולות הקשורות לבית

זוהר וייס, מירל כות-לבאי ודבורה כווס-שרג, השתמשו בחפצים שונים כמו וילון, כדור מוטולית ואודם כדי לכסא את הבית כמקום מורכב של מנוביל וכות. עבודתה של זוהר וייס, מקום (תמונה 3), נמצה בהשראת שותל ששתלה בסוף בשכני, היא מראות מה שראתה כאשר העבירה את הצגצוג ממירל קטן למירל גדול.

"לאחר שהצגצוג את שותל מהמירל שלי, ראיתי איר בבסיס, במיש האדומה, צדד השרשים הרבים והסבכים את צורת המירל עצמו. העלום אצל השאלה: עד כמה המסגרת, הגבולות וההתפתחות מעצבים אותה? הגשתי את המצוקה של שותל הלכנד המקון כל כך למרחב, לשטח גדול יותר כדי לצגצוג ולחולל"²².

וייס מציגה בעבודתה בד לבן שקוף דמוי משי, תלי על קרית, כחולן החוצץ בין פנים הבית והחוץ. אל הבד מחובר חישוק במבוק מרסוג המשמש כדרך כלל מסגרת לקומה, מחוץ למסגרת רקמה וייס שורשים מתפרצים בצבע אדום המשווה לדם מראה של דם זרם. בתוך המסגרת של החישוק הוא כנבנה בכתב סיר ובצבע שחור מילה שפירשה כסיעת דיסי, הגבילה ומצוקה, בהתייחסותה לעבודתה כותבת וייס.

20 צפיה לונסקי, תכתובות מילל עם המוכרת, 28.5.2014-25.5.2014.
21 צפיה לונסקי, תכתובות מילל עם המוכרת, 28.5.2014-25.5.2014.
22 צפיה לונסקי, תכתובות מילל עם המוכרת, 28.5.2014-25.5.2014.
23 זוהר וייס, תכתובות מילל עם המוכרת, 28.5.2014-25.5.2014.

תמונה 2
צפיה לונסקי,
זיוקן של דבורה כווס-שרג
שמן על בד
50x40 ס"מ

תמונה 3
זוהר וייס,
מקום, 2014.

3. גבולות והקשרים מהמקורות היהודיים

במנו ובמקום
ביטח רצון שבו נעילה לפתוחה
בין הגבולות להליכה
בין הגבולות למחיצה
בין עז והדר לבחשה להחצתה השעה
במנו נשים בתפילה לפתחת שערם.
(מירל הלוי)

המקורות היהודיים משמשים כול נרחב לפרשנויות שונות של המילה גבולות והחלטה, המחצית המפרדה בין עזות הגבולות לעזות הנשים בבית הפנסיה, הדרת נשים ועוד. קבוצה גדולה יחסית מראשונות בחירה להתמודד עם אלה: עשרה קורשנבים, מירל הלוי, שרה תודת, נעה לאה כהן, חלילי שטרן ובהירה חנוכאים.

עפרה קורשנבים, בעבודתה **בשבל השביל** (תמונה 8), הדביקה על בד צילום מטושטש של סקסט ממוך ספר תורה, המראה של ספר התורה מרחוק מייצג את הדרך שבה ראה האמנית אותו מבעד למחיצה שבמזרח המזרחי בבית הפנסיה. עיקר הציורה מופיעה דווקא בחללים המלבנים שבין חלקי הסקסט, בחללים אלו יצרה קורשנבים שבילים בסרט בד עדין וקין, ובתוכם כתבה בכתב יד קטן, אישי וצפוף מילים של תפילה וקפשה, מילים של תורה ומילים המבטאות את היכולות שלה ללכת בדרך שבילי התורה והחלטה, וכך היא כותבת על עבודתה:

כאשר, כשאני מגיעה לבית הכנסת וראה את ספר התורה מאחורי הפנסיה, אני רואה את שבילי התורה בין האותיות, התורה בשבילי היא דרך חיים, שאני הולכת בין שביליה במהלך חיי. בדרך זו שהחלטה בדרך שבילי החלטה היא החלטה בדרך הישנה, שמורה לי החלטה היא שברירה, עדינה, לעתים מגיעות יותר ולעתים פחות.²⁵

יצרת את הדר מבר דך ונעים כי גבולות החלטה נתפסים אולי מגבילים, אבל בעבורי יש בהם משה נעים שמאפשר ביטוי אישי.²⁶

קורשנבים מציעה לעבודתה, פרשנות נוספת, הקשורה לעבודתה בחור אמנית ותרפסית באמנות העובדת עם אנשים: "אני נמצאת עצמי מולם כמו משתלבת בספר תורה ומחפשת בין השבילים, והגבולות כל כך עדינים דקים, ואני מנסה למצוא את הדרך והשביל בשביל... שהם יוכלו למצוא את דרכם ואת הדרך שבתוכם."²⁷

לדסתכל על החיים יש תקופות בחיים שראוה את הבית כמגביל, ותקופות אחרות שהבית הוא זה שיחזיק אותנו ושמור עלינו.²⁸
רבורה חנוך-שרג מתייחסת בדבריה על עבודתה לקומונה בעולם פאריזה מוכה שרשיתקומה, ובנה חיים חדשים לצד בעלה השני: "הגבול (מול העולם) בדם הרבה פעמים והדמיון כמו חפון, ולמרות השנים שעברו ולמרות שהשקומתי ממני, היסאב עדיין מבעבע. לכן רציתי לראות שיש דבר בעי עבר העולם, ואני אחליט מתי הגדר נפתחת".²⁹ אותה בעבודתה כללת שלוש ספריות של מדר תל אשיר לומר כל אחת מהן היא הניסיה מוצה שמסמל אותה בחור אשה: חתום של שפורה פאריזה מספחת לכסיו ראש ואדמה מכונה שבעת בבקשת הדרך (תמונה 5).

בשתי עבודות אחרות שלה, ממחשה חנוך-שרג מה היה בשבילי הבית בשיאיה הראשונים, כותבת שתי העבודות **בית חלומתי אשיר בראש גבעה** ו...**אבל אני אוהב להיות בבית**,... לקוחות משרים ידעים, אלא שהבית המוצג בשירים במקום מחסה המשדה חום וביטחון, הופך בעבודתה למקום מנוח ומסוכן.

כותרת העבודה הראשונה, **בית חלומתי אשיר בראש גבעה**, לקוחה משרה של נעמי שמר: "בבית חלומתי אשיר בראש גבעה, חנוך גדול אנה ואש תמיד תבער, וחלונות שבעה וארובה גבוהה, בבית חלומתי אשיר בראש גבעה..."³⁰ בעבודה זו מצגים קווי מתאר של בית בלי קירות ובלו גג ממש (תמונה 6), קווי המתאר עשויים ממוחטות תל קר ונעטור הפוצע מי שמחזיק ומנסה לעתה כלומר הבית אמנם פרוץ, אך אי אפשר להיכנס אליו או לצאת ממנו.

כותרת העבודה השנייה, "...**אבל אני אוהב להיות בבית**", לקוחה מתוך פומון שירי הדגש של אריק אינשטיין: "אבל אני אוהב להיות בבית עם הנה וחלומות והספרים הישנים [...] עם אותה הארובה ועם אותם החלומות..."³¹ גם בעבודת זו מעצמות האמנית בין המצאות ומעצמות האידילית המצגת בשיר ובין החוויה הקשה שעברה בביתה, הבית שיצרה הוא מלכות עכברים, ועל הבית גג העשוי ממלכות עכברים נוספת אותה חתכה האמנית ופתחה בו פתח (תמונה 7). הבית-מלכות ממחיש כיצד הרגישו היוצרת כלאה בביתה בנשואיה הראשונים: "ישואים בהם הרגשתי כחולשת עכבר מבוהל, ששולטים בגורלו והוא כלא בפנים, בתוך מלכות קטנה וצפופה מבלי יכולת לבחור, תלא שליטה במעשה, הבית המקום בו אדם אמור להרגיש מנוח, אוהב ונחוץ הפך למלכות עכברי, עבור ילדי, בקישורי הראשית את המלכות בגורלה הטבעי על מנת להדגיש את תחושות העומס והלחץ."³²

5 תמונה
דבורה חנוך-שרג
בית חלומתי אשיר בראש גבעה,
2010, דיוקן על וילון, 150x100 ס"מ.

6 תמונה

7 תמונה
דבורה חנוך-שרג
אבל אני אוהב להיות בבית...
2014, מלכות עכברים,
100x100 ס"מ.

25 עפרה קורשנבים, תכתובות מייל עם המחברת, 25.5.2014-25.5.2014.
26 עפרה קורשנבים מציגת את פועת ארלה, "שערת נפש", מיקרו ראשית, דיוקן, 4.4.2014.
27 עפרה קורשנבים, תכתובות מייל עם המחברת, 25.6.2014.

28 מירל לאה כהן, תכתובות מייל עם המחברת, 25.5.2014-25.5.2014.
29 רבורה חנוך-שרג, תכתובות מייל עם המחברת, 25.5.2014-25.5.2014.
30 בית חלומתי, מילים ללחן: נעמי שמר, שירי שחר עמיר שחר, 2004.
31 אוהב להיות בבית, מירל הלוי, אריק אינשטיין, ללחן: מיקר בראלוב, מתוך הדיסק, אוהב להיות בבית, 1986.
32 דבורה חנוך-שרג, תכתובות מייל עם המחברת, 21.9.2014.

לצד של סקסטים ודחיים המהומנים את האנושה, כמו "אשת חיל" והפסוק: "נכון יקוץ אלהים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה" (בר' ב. כ).

תורה מכונה לפרשנות המילה "נכון" לא מלשון בנייה, אלא מלשון בינה והבנה, כפי שמופא בבר' ד: "והנכון ה' אלהים את הצלע" ו"אלעזר בשם רבי יוסי בו זמרא אמר: נידה בה בינה יותר מן האיש".

בזרות הסקסטים והשנושם בדין ענינו מנסים את דעתה המהומנה של האמונה על מקומה של האשה ביהדות וכן את הבקורת שיש לה על הדרך שבה שוח זה מוצג בבלי התקשרות:

"ראם באמת היהדות מדרה את הנשים האם לא שמור לנו מקום של כבוד ברבים מאמרות חיל' ואם אין חובה על הנבל לנהוג בכבוד כאשר כיוון שרא מקור הכבוד, או למה זה מוצג רק מכיוון אחד שסחי וחדוד כל כך? למה מוקנים אותה מכל חלק ונעדר? הם אלה [אמצעי התקשורת] שהופכים את האשה משה למכשיר, למחשבת, למחשבת שמוקדן מתוכן".³²

בעבודה נוספת שלה, **סדרת לוח קומני**, מציגה שרה תורה סדרה של קומנות מקומיקה (תמונה 41). בעבודתה היא בוחרת את מושג הקומי - מרח הגבול בין אמונה ובין עבודה וזה הגבול שבין "השימוש בקומנות שורה חלק בלתי נפרד מרעלים יהודים" מאת תקופת בית ראשון, דרך של האדם לשלוט בחייו ולנהל על עצמו מנהלים ביש מול נעור חני. ובין התרבות והגמנות העכשווית של מרפאים ופיתוחים שעשים שימוש באמונות הפוסט וההפצה של תרבות החיים העכשווית, את הדחיים הם מנהלים באמונות חזק וצדל חולשתם של המסאים והמחלשים שמחפשים מזון ופתרון לכיעותם, תופעה זו מנסה לזהות שרה היא נחשבת לעבודה וזה".³³

נעה לאה כהן מתחבת בעבודה המצגת בתוכנה עם סדרה קומנות שלה שהוצגה במוזיאון הכלי שלמה בבאיה לאמנות יהודית עכשווית 2013. בסדרה זו, שקראה "יהודים" (תמונה 42) מבהא האמנית את אותיות שם היהדות והתקנות באופן מסטורי אחר ובתובה המוקדמת של סופר הסתם, "בניסיון לראות תשתית משותפת בצורתן של האותיות בקישור לקשר את קווי האורך והרוחב שיש להם משמעויות בזרות הסדר ולראות כיצד הם מתקשרים בסכמה תבונית אחת, האותיות מוכפלות בושתלקות על פי התפיסה הראה, אותן כמייצגת עלמות עליונים שבעור העלמות והחמנום (נפרד לזונגנע מאיסור כחבת וטש הממושט), כך נצור מבנה, ההולך והופך את שם ההווה לקודיקסיה, באופן המזכיר את הכריזמה השירית אשר מאחד במספרים ובקווים את ההפכים השונים שבעלמנו, המדות השם לקוח ממעלה זיקה רעיונית הראה באל ובמלכאלי

32 שרה תורה, תמונות מיל עם המהומנה, 28.5.2014-25.5.2014, שני מקומות השפעה לעבודה בעבודתה בסדרה 33 שרה תורה, תמונות מיל עם המהומנה, 28.5.2014-25.5.2014, שני מקומות השפעה לעבודה בעבודתה בסדרה לעבודה לקבלת תואר מוסק, תמונות מיל עם המהומנה, 28.5.2014-25.5.2014, שני מקומות השפעה לעבודה בעבודתה בסדרה של 2008, מדרשה לאמנות בית ברל 2012, והקטלוג והקטלוג פיליפ (עורך אמנות) לכל האותיות השירים לשרה וקמנות בעבודתה וההדרה, ירושלים מוזיאון ארצות המקרא 2010, 28.5.2014-25.5.2014, 34 ענה לאה כהן, תמונות מיל עם המהומנה, 28.5.2014-25.5.2014.

תמונה 41
שרה תורה
סדרת לוח קומני
2013, קומניקו
סדרת לוח קומני
2013, קומניקו

מירל הלוי, בעבודתה **בשעת הנעילה** (תמונה 49), חללה על הקיר בה, תעלי מעוצב בנס בצורת מרחבה וחומות של תשע נשים מפסלות ברשת על הגבס. שרטוטי מפות נשים מדרשים את קווי המחיצה, בעבודה זו הוצגה הלוי דאלה עם ציור של קי פלסנהרט "המילה נשים" (שמן על בה, 1984, משמאל), פלסנהרט צייר דוקא תשע נשים ולא נשה, למה ששמשות אין צורך בנינו, ציור מתעד מנהג של הפולחן נשים בלכת הכנסת של נשים" הנפרד מבינת הכנסת הרגלי, מנהג שהשתמר בפולין עד המאה ה-19.³⁴ הנשים בעבודתה של הלוי מופסלות ברשת, עצמו המחבר את הסעור המופשט והמיומנטי של הדמויות הלוי מוסיפה ליצירה רמז לזמנת עשירית, דמות זו מרחמת מונת מגלי רשת הקשורה בחוט אדום והמצגות מרחת לרשום הגבס של העמוד, על תוכה גבוהה והמחירה את הכמה, הלוי מסבירה את הסיבות להוספת הדמות העשירית

"תשע הנשים שצורתי מרשת היו פיות ושותקות בעיני, או יצירה נוספת שדדדק ותגש את האמירה שלי ביצירה גרמה לניסוחות והתלככות [..] החוט האדום מסמן קו אדום פנימי שאסור לעבור את המחיצה שבלב, ומצב שני חנוק ומחויב: למה הוא קורא? מה צו השעה? ליל ליל נשים? מקוול בשעה ובמקום שבו לבן, בעת הרצון זו של מעמדת הקשר בין המחיצה והמחילה בבית הכנסת לעומת הנשים במקומו שהייתה פתוחה לרבים".³⁵

אני שואלת את עצמי עד כמה הנשים נטיות על עצמן את הגבול מפנימות את המחיצה מקבלות את מקומן מאחורי החלק מהותי, אולי אף מאדאולוגיה, במקופה שבה מנייני הנשים התרבו במרחב, אך עדיין נטיות נשים מאחור במסיעה בקווי המחילה?³⁶

הלוי ממחשה את הגבול שרא פוגשת בחיה אשה יהודה באמצעות החוויה המיוחדת לנשים - תפילה מאחורי מחיצה: "החוויה של לוחות מעבר למחיצה זו חוויה נטיות ייחודית של הפרדה יצירתית וחלשות של נטות נפקה של יחד ולחוד, של התעממה והדרה, כוח וחלשה".³⁷ את ההפכים האלה מבטאה האמנית באמצעות החומר שבו בחרה - רשת חלופת, אמנם מחצה זו מאפשרת להשקיף דרכה, החומר שקוף בחלקו ואפשר לעצב אותו, אך יחד עם זאת מדובר בחומר סטאטי, דה ומסאבי בקצותיו.

גם שרה תורה עוסקת ביהדות נשים, או נכון יותר, בראדרת נשים, כמותרת שתי עבודותיה, אחת העבודות היא עבודת אקריליק מופשטת (תמונה 43), קולאז' המורכב מחלקי אותיות שגורה מדין ענינו המייצגים עבור האמנית את "התרבות המערבית שבה מיוזב האינפורמציה מועברת באופן רדוד ומגמת על ידי אמצעי התקשורת", האותיות המורות מרעיונות משמשות בעבודתה כל.

34 ראי מאמרה של שריר דוד, "הנשים והמפללות לעצמן" - תפילת נשים בראי האמנות היהודית, מתוך: <http://www.kolech.com/show.asp?id=5895>
35 מירל הלוי, תמונות מיל עם המהומנה, 28.5.2014-25.5.2014, 36 מירל הלוי, תמונות מיל עם המהומנה, 28.5.2014-25.5.2014, 37 מירל הלוי, תמונות מיל עם המהומנה, 28.5.2014-25.5.2014.

תמונה 49
שרה תורה
האדרה 2014
קולאז' 14x10 ס"מ

תמונה 50
שרה תורה
האדרה 2014
קולאז' 14x10 ס"מ

האמירה הנחרצת של הגעבורה הפכת לאקטואלית על רקע ההחלטה ב-2014 שלא לאשר את חוק הגזר העירוני של עיריית תל אביב המבקש לאפשר לרפועל מנסלים ופצועות בשבת.

4. גבולות במזון הגיאוגרפי-פוליטי

אסתר ליקסנברג בלור מציגה בתגובה את הגעבורה **קו משלים** (תמונה 15) לצד שיר שכתבה בזמן האינתיפאדה ובו פרשנות אישית שלה לנושג הקו הירוק: "את שני צדדי הגבול הזה, צבעני בצבעים נמומים, אך יש מילות בין האדום, לטוב ולרע".³⁷ געבורה זו פותחת קבוצה של געבורות שפירו אמנותי המתרדות בהחלטה ושומרות, אמנות אלה הליחוסו לנושג גבול במזון הגיאוגרפי-פוליטי-סוציאלי, חזק הצגת מנט מחודש על מפת ארץ ישראל.

אסתר ליקסנברג בלור המתגוררת בגוש עציון, שהצגה בתערוכה גבולות נוספת, **מה-פה בינו** (תמונה 16), ובו צירה קו אדום מרכזי המציין את החומה של כביש המנהרות המתפתל בין הירדים, כביש זה נסלל מחדש לאחר הסכמי אוסלו כדי לעקוף את האזור שנתן לרשות הפלסטינאית הכביש חוקן את הצף הנתן ופרווחו היזן בין האוכלוסייה היהודית ובין האוכלוסייה הערבית, הגדרת משיר צדדי, וכן סמלה האמנותי.

"הצידה שלי בחתך שני היבטים של הגבול הזה, הראשון בא מהקשר הפיזי לאדמה זו, ובהיבטא במרקמים שהוטבעו בבדום, שנבנו יצרו את הגעבורה, מרקמים אלו נעשו על ידי סביקת מרחו של אבנים, מאובנים, פסיפסים ופרקמים אחרים, ולאחר מכן, צבעני בצבעי אקריליק, הם מסמלים את מה שנמצא מעל ומתחת לקו? מתחילים מול שאר אזורי ישראל, אבל זה אינו מתחילת לאוכלוסייה וקו? מתחילים מול שאר אזורי ישראל, אבל זה פותח גם לעור אוטופרסטיציה... המרחק משני צדדי הקו הירוק, בעוררת שתי סבלות בצורת כי אים, אחד פוסיב והשני נטיב, שמכוסות גם הן בבר ריזי סקסטורות האדמה, אני שאלת שתי שאלות (א) אור אנחנו האים אחד את השני ועד כמה הקו הזה מפידי ביעני? והפס מפה של גוש עציון, בדין, המורכבת ממחנה לבד ומוסדות חלקית, ממחיש ומעצים שאלה זו, וכמו כן, גם השאלה השנייה: עד כמה אנחנו מרגשים כחלק מהמרחק שאנו גרים בו עד כמה הביטוי "אדם אנו אלא תבנית נוק מולדתו" משתקף בהוי הקולקטיבי שלנו, ובחזק לאדמה וההיסטוריה שסמון בה?"³⁸

רות אריאל המתגוררת בקרית ארבע, מציגה גם היא מנט מחודש על הארץ ועל מפת ארץ ישראל "אורן רבת יופי, מעודה" מכנה אריאל את שטחי יהודה ושומרון, בתור ילדה שגדלה בהר חברון, תמיד הטרדי אותה שטחיות הקו הרקע מסתנים את שטחי יהודה ושומרון כאילו 'מחוץ לארץ ישראל האמיתית'.

37 אסתר ליקסנברג בלור, תכתובת מיל עם המחברת, 25.5.2014-28.5.2014.
38 אסתר ליקסנברג בלור, תכתובת מיל עם המחברת, 25.5.2014-28.5.2014.

בסדרה **מלא כל הארץ כבודו** (תמונה 13) **אף היא של נעה לאה כהן**, שילבה האמנית את צורת החצב בסדרת רישומי דיו, סדרה זו מהווה המשך שירי לסדרה "יחודים" ואף מהיבט נעמה, הפנס בורה האמנית לעסוק בגבול הפנימי של האדם באמצעות דיומי החצב, בעת העתקה נהג לסמן גבולות של שטחים הקלאים על ידי חצבים, ואכן החצב שמש סימן גבול בין חלקה לחלקה במי הימני החצב נבחר לסמן גבול בכלל אופי ההיחלף עם אם עליו נפקעתו נקטור, או נאכלו על ידי בעל חיים, שורשי מעמקים וחצבים" משה ולא מתפרשים, ובכך ממשיך להיות סימן גבול. החצב לא זזים ממקומם ומסמנים גבול ברור בעת פריחתם.

האמנית שילבה את צורת החצב בהפשטה ומצאה בו הקשרים וחולאים לאותות של שמות האל, התכנה המקופדת המסוגלת של "הברקוד" שראינו בסדרה "יחודים", פיסה בסדרה זו את מקומה לכתבה חופשית המשלבת את אותיות שם האל את צורת החצב, תענודה נצרה בעקבות המודשים על החצב שהיה כאמור חצב הגבולות בין נחלות השבטים בתקופת הישע, השילוב של צורת החצב בתוך אותיות שמות האל הוא

"מטאפורה לפרסיה שהק"ה שומר על גבולות הארץ הקטנה הזו תעני נעוצה בה מראשית השנה ועד אחרית, בניסיון כמנס ואנטימטי לבין כמנט באופן רחואלי מה משמעות התפיסה הזו מתוך סתבת השם והסיפית פווראציות השונות שליו, חומר היזי חול לרשום את עצמו ולצור רשומים ספונטניים ורשמיים משהו, במבט מלמעלה נצר רשום מופשט של תחוא קרקע בתרגום קרטוגרפי, כך נלדה פרשנות רחואלית אחת מיני שבעים, המתברת בין שמות האל לבין ביטוי בשטח הקונקרטי".³⁹

בעבודה שנקראת **חילול שבת** משתמשת **רות אריאל** בשמלה לבנה של שבת שמלה ישנה שעברה אצלה במשפחה ומכירה שמלת כלה (תמונה 14), אריאל טבלה את השמלה בבזך ובכיון רימונים ובמעשה הלכלוך יסתה לתת ביטוי לחילול השבת.

"השבת הוא הייחוד שבין העין לאלוקי, הוא הגבול שמכיל בתוכו אור גנת, כמו שלוקחים כלה ביום חופתה ומשליכים אותה לבזך, כך חילול השבת בעיניי, שמלת השבת מכסאת את המוח בין חילול השבת לקידוש השבת, קידוש הכלה אל מול חילולה, גבול בין קודש לחול".⁴⁰

35 נעה לאה כהן, תכתובת מיל עם המחברת, 25.5.2014-28.5.2014.
36 רות אריאל, תכתובת מיל עם המחברת, 25.5.2014-28.5.2014, וא עוד על תעבורה אריאל רות, "התעורר מעפעף", צפורה, כתב עת לזירה הגות, עיצוב אמנות עכשוויים, גליון 1 (אוגוסט 2012), עמ' 36-37.

13 תמונה
נעה לאה כהן,
מלא כל הארץ כבודו, 2014,
דיו על נייר, 100x150 ס"מ

14 תמונה
רות אריאל,
חילול שבת, 2012,
בזך ובכיון רימונים על שמלת חתונה (אור
150x40 ס"מ על חתום 41 ס"מ)

35 נעה לאה כהן, תכתובת מיל עם המחברת, 25.5.2014-28.5.2014.
36 רות אריאל, תכתובת מיל עם המחברת, 25.5.2014-28.5.2014, וא עוד על תעבורה אריאל רות, "התעורר מעפעף", צפורה, כתב עת לזירה הגות, עיצוב אמנות עכשוויים, גליון 1 (אוגוסט 2012), עמ' 36-37.

פחותה רק עבור צד אחד של המערכת. גם כאשר אין מלחמת אזרחיות והאמנות ברובן מתבצעות על ידי המדינות, והתלמידות מתרבות להיותן קולותיהן לעברות כמו של קדישמן, ארן ישראל, נשיאיה וכוונתו שמבטאות את התמורה על הצדקה למלחמה, על מנת מנתן והצד לשלום תוך גילוי ובעזרת מדיניותם ישראלים. יש דרכי ביטוי למחנה אנונימי שרובם קובעים את דעותיהם והפלגיות במלחמת אומות אך אנונימיות יענות לא קשתות וחדן לה במה שמקשות והכללות אינן צודקת. אחרת, אידאולוגיות שמבטאות אמונה ומוסריות שאין קשיים, ישיבות ישראליות, תופעות והתנהגויות בדרך הוואה לכל יצירת אנוניות שמבטאות אידאולוגיה שמלחמת הדת והצדק שנים יצירות כאלו תלמיד תינוק יצטרפו למחנה ולשפץ שנים מתוך הוואה צד שמבטא את הכוח קיום והגנה והאנוניות במדיניות.

רוחל עזרא עסקת נישואי הבעלות על הקרקע נסתיימה אחר - תבעות הבאום לבעלות על קרקעות בנגב (תמוז 49). בעודתה צידדה עזרא להקדיש עורבים על עור של של, הוא מורה הוראים ובשמישים לקיום שבטים מרודים. עז (לבעות) עור בשם אצא (לעדות) עורבים מרודים (לאסוף). "קראתי לעבדו קרוב שאותו סמל עור הכבש, העורבים הם אלה, ששורפים משהו שלא שייך להם." עזרא ראה במלך האומיה ביד הבאום מלך בפשט ה"ש, כמות המשל הע"ל בסך שמואל ב' (פרק יג). עם ישראל העניש שוב חשוב לזרז את כבשת הע"ל ^{ע"ש} אמרת עזרא ונמלכה אתה בסמכות קרבן בשם שפטינו את עזר וכל העורבים פולשים וטורפים בו.

אנצור פירד משפטישט פארמור העבריה (געגריקע: דורס) הייזט שוואצמאסן. דאס געבויט על המצאיות המעטות בשורא, און הייזט אנצור לעצטע על פי התקשרו וההיסטוריה של העצלות האמנות וכל רקע היזה והאישים של האמנות בעבודתה (רומעני 20), **פארמור אורחה** (הוריות דייט **אנצור בורד**), וואו פארמור ופארמור עצלת דמיות של הפסל **דוד** (רומעני 24) שטייט גראנט לויטע בעלע, בפסל דוד מנע דוד כשרואו מוכנס ללוטל און האבן דוד עולות און נמצא באמצע סיבות העתופה, בעלע שלעל מוכנס ללוטל, ברעני מנע בפסל און האנע שלעל העתופה פירד האנע מתיקום, שבעש בעציון, וואו און האנע פירד אביבס שצוה פירד ממוזע מנע דייט אביבס בורד, דייטס נפצה בפעם בחייה, וואו פארמור שצוה פירד ממוזע מנע דייט אביבס בורד, דייטס שמועס על יידי אביבס עס נכבשים ומוקמות אורחם מוכנס און פארמור על הרבה קולה בורחלים, איז נכסה על העתופה אנש און נמצא און פארמור ומוזעה סעט דייטס אונטערגריקע לעפסל וואלמות העתות פארמור העתופה שלעל און בשורא.

43 לעמוד צעות, חתומות מיד עם דחמתיות. 26.8.2016-25.8.2014

44 רחל קורא מתכתבת אל רעית אהליה: "שעמדת נפש" מיום חתונתה ויהיה עליה

45 דרך נורא, חתומות מיל עם המוסדות 2014-2016: 25.4

46 אביאל פריד, תחבובות מול עם המדינות, A.M.O. 2014.

“את רוב שעות ה” העברתי בתל ירודד, וספנתי שם את

הדיון השופי, הודות ומידות לאדם, והנפים והמאזניים, והמבשר
המאזניים שערות לא נכשזו כעון וכפשים (א) המבשר
מפסיה אורנית מנסת ומידות כפרי, אל הארץ המלכות שבה
המקב הנפים ומנסלות הודות מחזקים אותם חודות הכרית, לארץ
ישראל הדשה הטובה, שאננה מנסלת כפשי.

[illegible][illegible]

צבר. זה הוא ההיחיד המגלוי אשר חצה מידות כדי לעשות את האמונה הקודש. ייבש בצורת הקיום מישורים, טעם וטעם. היום הוא לא צריך את מידות ישראל. לא מכיר בטרטות על האמונה האמת. מרגיש אורח לא רצוי. מבטח [א] בעבודתו הפשוט את היבטיו החזותי שכולל לראות את האב שיש בו הפצח [א] מצאות שבה היום השני על אצותו על האורח הוא במקום מתפלל. את ערים לפניו מישורים. דבר על חלקות הישלים למען השלים המוחזק. זה שכלם מוכנים לו כבר שנות דור. שנאמנים והציון ומנויים לעשות הכל למען משוה שרוב השני בכלל לא בטוח דארי בו בענין. הבטות לעשות פולטיות

28.5.2014-25.5.2014 ЖТДТДТДТ

ממדינת ישראל, 28.5.2014-25.5.2014.

28.5.2014-25.5.2014, JTTA77057

28.5.2014-25.5.2014, תל אביב

Figure 2: A dark, irregularly shaped mass, likely a tumor, against a lighter background.

רחל אדלר
סמנכס במערכת, 2014
אקדמית תעסוקה על סמך רצון
ממסד, 2014

תמונה 15
מסדה צלול
ללא בועות 2014, סביבה מעורבת
50X50 ס"מ, 50X70 ס"מ, 50X90 ס"מ

39 רחוק ארצות, רחוק

40 רחוק ארצות, תב.

4: לעמוד צמוד, רחם

42 תעודת צמצום תכס

1

תמונה 25
בזירה הנוכחית,
במל פסגה 2014,
חול חצב ירוק.
נר מצביע שטח
סלע 6000 ס"מ.

תמונה 24
בזירה הנוכחית,
במל 400 ס"מ,
סלע חצב ירוק.
נר מצביע שטח
סלע 6000 ס"מ.

בעבודה **גברל פנימי** אשר הוצגה בתערוכת "גברלות" במכללת תלפיות, שילבה חנוכאים חצבים אמיתיים כרדיוקניד (תמונה 25). היא ציירה על לוח ירוק (אנור ללוח המורח) שרטוט של בית, רמז לביתה שעדיין לא נבנה על הנחלה של המשפחה בכפר פינס. בחלק התחתון של הדף היא שחלה חצבים ב"אדמה" שקופה ובה ארבעה סוגי אדמה הקשורים למקומות בחייה: אדמה מסבוכית בבית הנוכחי, מבית הוריה, מקרית החרור של לידה וחול הים מעטף קטוף שם הדריכה בשרת האלואני.

"החצב הינו סמל לגברלות הפנימיים, המונחים בחוכנו, בחינוך הראשוני שלנו. בלי צורך בתוכנים חיצוניים שיקבעו לנו גדרים, השורשים של הפקועות מצצים מתחת לאדמה ונותרים את התחושה של שורשים משמעותיים. אפשר גם לאות ברזם נעים ציצית ארבע נפשות שרשם רמז לדרך התורה שרשם בהחלט גברלות בחיי. במחנכת ומורה אני מאמינה ומנסה למצוא גברלות האישיים של כל אחד מתוך מודעות, נשמה וז' מראומה לי יותר מאשר השפה של כללים, גברלות ועונשים".⁵⁰

מבטורה חולה 40 המצגת בתערוכה הנוכחית, ממשיכה חנוכאים לסוקר במקום כיתה על ההחלה של המשפחה במושב ובמכללת הבית (תמונה 26). "חולה 40" היא שם השטח שעליו אמורה משפחה לבנות את ביתה, ואמרת ניסוח ללחץ ולנוע האישיו של הצידה בתשוא גברלות - השימוש בחצב המסמל שטח צאונתי פיזי. הפנים היא נעזרת בחומרי בנייה מנשי: שפכטל, גבס, צבע עץ וכו'. ליצירת מבנה נגל מרקם של לבנים מאחורי שדרת החצבים, החצב שעליו הורחבו כבר את הדבור במסגרת תאור הצורה "גברל פנימי", ציור ארבע פנים במבט פריחה שונים בסיוע למוחזאות ולמבטאות חזון.

"גם בציורה זו השורשים מופיעים כמחלות צבע אך מבטאים את יחוד של החצב ששורשים מכים באדמה תמיד בצורה אנכית לאדמה ולא מתפרשים לצדדים. בשינוי לנבל אמן איתן - וזה גברל הפנימי אליו אני שואפת בחיי הפרטים ובחומר לידי וחלומותי [...]. לכל דבר יש גברל גם אם הוא לא נראה על פני השטח. ישנו גברל פנימי, החוכמה היא להבנות מספיק עמוק או לחפור בכדי לגלות את מקורו, רק הוא אינו מהווה מחסום או דרך אלה כסים להמשך קיומו ואמונתו".⁵¹

המצג בציורה הוא קולאז' העשוי מקטלוגים ישנים, מרשי סקיצות ומקורעים של ספרי היסטוריה (תצלומים מופת) וספרי עיצוב, "השימוש בחנוכאים אולי מרמז על נשואים שונים שמנסקים אותם בחיי היומיום ומהווים סוג של מנכלה או גברל. גברלות ואמונת השפה העברית וכשר הפיוט שלי בשפת האם שלי - אנגלית, המפות כדמו לגברלות השפה העברית וכשר הפיוט שלי בשפת האם שלי - אנגלית, המפות וחלומותי, רמז לגברלות ארץ ישראל עליהם אני נלחמים יום יום".⁵² להדגשה זו של דאגה לגברלות הארץ נוספה בעקבות מבע "צוק איתן" ברצועת עזה (תל-אומסט 2014), דאגה למגע הארץ - החילום, ובהם בנה שונים.

50 בזירה הנוכחית, תמונת מיל עם המחברת, 2014-25.5.2014.
51 בזירה הנוכחית, תמונת מיל עם המחברת, 2014-25.5.2014.
52 בזירה הנוכחית, תמונת מיל עם המחברת, 2014-25.5.2014.

עבודתה של האמנית **שימי שריבר** המציגים בתערוכה נוצר בעקבות בקור בכפר הירוק ספסליות הצמוד לז' הלאומי שמוחזן, שם פשה בשנים מקומות מסוקות ודום, בזירה הישראלית נצי' הדת והפסים סמל לאמנן. לא פעם שומעים בחולות על כריתת עצי זית.⁵³ לעומת זאת, יתר עם עלה של זית מסמלת שלום, באות התמונת מוצג פוסטמודרנלי (תמונה 22) של האמנית עם אחת העשים בכפר.

"אני עובדת אדמה [...]. כשראיתי את העשים הפליטסאיות עושות זאת בכאת חדרה זה עורר בי קאה, עבודת האדמה מראה לחדור עמוק יותר וטבעי למקום בו חיים ומתמודדים. אין ספק שהן מרישות שיטות מוחכמות לקיץ עליה הן חיות".⁵⁴

לאור התוכחות של האמנית והכרה הרעו כמה חייל צה"ל החליטו בינו ובנו החחשה מבחינת הידע מכללת על פי החיילים שומרים עליו מפני העשים הפכיות על העשים הפכיות מאתנה או שמא החיילים בכלל מותרסין? בתוכה צדה שריבר פסל של עץ זית (תמונה 23) שטער מנועי ירוק שגמרת מהצפה לקורה ולקורות שטסוכב ומבטא את התלכדות צבע הדת של מדי החיילים הידקים עם נצי' הדת.

בעבודה, אותה שלה (תמונה 24) מחברת שריבר בין שני מקומות משוי צרי הקו הידק: ספסליות חול איבי, היא מציגה צלום נוף שטס בכפר ספסליות, כשבקו האופק של הצלום אפשר להבחין במחיל עיריאל בתל איבי.

5. חיבור בין הצומח ואהבת הארץ בהקשר לגברלות

בכמה מהעבודות המצגות בתערוכה כלל השימוש ברמזי הצומח על משמעויותיו הסמבוליות. בסעיפים הקודמים ראינו את החצב של גברל כהן המסמל גברלות בוקה לדחות את המבר המדום של נמנה צמח המסמל גברלות במובן האנושי-פוליטי. בסעיף זה נציג עבודות אחרות שבין חיבור התצורת בין הידמי של הצמח ואהבת הארץ וכן נשא הגברלות הפרישת לחצב בעבודתה של בזירה הנוכחית, השפע של הרימון בעבודתה של חול שטור תמונת החרור המנד בעבודתה של אביגיל פריד.

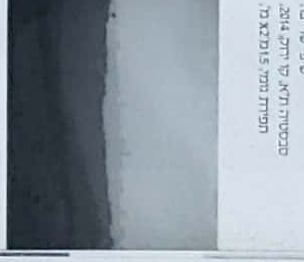
כאמור, החצב נכחד לסמו גברל בכלל אופי המיוחד שורשי החצב מעמקים ומספנים גברל בור בעת פריחתם, גם **האמנית בזירה הנוכחית** שילבה את צורת החצב כשנר עבודתה, **גברל פנימי 40** (תמונה 25-26) בהתאמה.

תמונה 22

תמונה 23
שימי שריבר,
ספסליות חול, עיריאל, 2014.
תמונת מיל 5 מלאי מר

תמונה 24
שימי שריבר,
ספסליות חול, עיריאל, 2014.
צלום סלע 6000 ס"מ

47 שימי שריבר, תמונת מיל עם המחברת, 2014-25.5.2014.
48 שימי שריבר, תמונת מיל עם המחברת, 2014-25.5.2014.
49 שימי שריבר, תמונת מיל עם המחברת, 2014-25.5.2014.

תמונת 28
אביעל ספיר
הודרה, תמונת 2014
מבוקה מעורבת -
מבוקה ספיר על PVC,
קוטר 50 סמ

תמונת 28
אביעל ספיר
הודרה, תמונת 2014
מבוקה מעורבת -
מבוקה ספיר על PVC,
קוטר 50 סמ

כבר הרגו את ה"פרד המזרחי" שבו נמצא, שואלת "פרד" פעם
מחבר במדבר, לפיכך, האם המדורגים חוסרים ישובה לבטח תמיד יהיו חלק
מחיינו?⁵⁵

לפוסט, חמש תמונות מרחיקות נבחרו במאמרי: מנהלות פזית, מנהלות
וגבולות בהקשר של הכרזת, גבולות ביקור למקורות יהודיים, גבולות במובן
המאנו-פוליטי וחידוש שבו הצמח והרבה הארץ בהקשר לגבולות, וארץ לציון
כאן את החידוש למקום דרך רכבי האדמה והאבנים (מורה חושב-שרי, בחרה
החובא, אסתר לקסנברג בלוק, חלל שטרן, רות אראל), מקורה חשובה נספח היא
הודות הנשית האהה ליד ביטוי בחרות החומרים - החומר הנשי הרך של הבר
והשיעור (אסתר לקסנברג בלוק, מיכל הלוי, עפרה קירשנבום, צופיה לוסקי,
רות אראל), ובחרות המאמץ במעון נשאים המכונים את ההודות הנשית כמו
התמודדות עם מדול המשפחה וניהול הבית (מיכל בן-לבא, בחרה חושב-שרי),
וההודות והמקום של הנשים בהודות (עפרה קירשנבום, מיכל הלוי, שרה תדלר).

החלי שטרן מציעה שתי עבודות שבהן ציוד רמזנים נכבדים ובתכלית של חיל
(תמונת 27), את הבחירה בדמיון הרמזן ואת הקישור למשא התעוררה הסברה
שטרן ק?

"הרמזן הוא פיר, שרוב ההסתמכות מתמדת על הגבול שבו פיר
לדור, הגבול שבו הודות פיר לפרת, רוב הזמן מוטעש [א] הרמזן
מתחיל כמו כל הודות מפרח אלא שבמקרה זה, הפרח לא נבל
כל שהפיר מתפתח, ככל שההמלך מתקדם הפיר הולך וגדל
והפרח ממשיך להתעצם לו באותו, רק בסוף התהליך הפרח
מאבד את הופך ל"כרת" של הרמזן שכולו מכירים [א] והוא פיר
שבמבנה לפחות אחרים, וזיקים את בשד ואוכלים את המעצבים
שלו"⁵⁶

מרתת העבודות "שקלול פרום רמזנים" לקוחה משיר השירים (ה, יג) שטרן
פירשה פסוק זה בעקבות רש"י קי, "שלוה" - זו ארץ חובה, "פרדס רמזנים" -
הרמזן מסמל חיים, פרוץ ושפע, כלומר שפע רב אפילו בארץ חובה.

בעבודה אחרת מתמודדת **אביעל ספיר** עם נושא המנהלות באמצעות קליט
של "הודות הנוד" (תמונת 28), הודות הנוד הוא צמח עשבוני רב-שנתי הנמל
היטב בתנאים של אצל מחולל או חלקי (תמונת 29), שית לא מפוקד ודי סתמיות
מפרשנות של פרו"א, היא בחרה בעלים של לצאת תמורת שיצב לאחורה
כחומרים שבהם יהודים נודדים.

פרד נוסחת את חוקש הנצור המקור של הודות הנודת ויצרת הקשרים
עכשוויים לתופעות הנודדים בימינו, תופעות הנודות והודות-ישראליות כך היא
מסבירה:

אני כמובן לא מצרית בשום זיקה לאמדה הנצדית, אלא התייחסות
לתופעה של הגם הודות, כעם של נודדים המייחלים לשעה הבאה
בהשלים הבטחה, התייחסותי לנלי העלילה, העובדה שרוב חכם
של תשובה הארץ הגם עליהם והקיום או חדשים, אשר נודד בין
המבולות חלמה להגיע לכאן, אחרי אלפיים שנות נולד, יהודים
עזבו בית משפחה והכש כרי לעלות ארצה, בנסף, חשבת על
כל המידות מהירות האשון בן עדן, במשך הילך לך שטאמר
לאברהם אבינו, ועד להיסטוריה של מינו, כמו גוש קטיף, רצית
לעסוק במסמרת נושא התעוררה "גבולות", בעם היהודי כאנשים
חוצי גבולות, שיעשו חבל על מנת להגיע למולדתם, בהמשך
על בי אסוציאציות נוספות כמו תופעה של זלגת ישראלים או
סטודנטים לחול בעקבות תקווה לזרים טובים יותר, ברלן, נר יוקה,
לונדון... כמו הצורך של ה"צעירים לזאת עתה", לשיל ארץ שכמעט
כאובות נכר, אי מצבעה על תופעת הנודדים כאופיינית לעם הזה
וממשיכה להיות רלוונטית היום

55 אביעל ספיר, ומבנות מיל עם המבנות, 2014, א.10.
56 אביעל ספיר, ומבנות מיל עם המבנות, 2014, א.10.

תמונת 27
הודות שטרן
מחבר, פרדס רמזנים ושיר השירים,
2014, שיר עבודות,
מבוקה מעורבת, ארץ, חלל
40 סמ על ארץ

53 חלל שטרן, ומבנות מיל עם המבנות, 2014, 25.10.2014.
54 אביעל ספיר, ומבנות מיל עם המבנות, 2014, א.10.